Suomen Liikennelääketieteen Yhdistys

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto Suomen Liikennelääketieteen yhdistys
Edustaja Marja Huuskonen
Aika: keskiviikko 18.3.2026 klo 11.45
Paikka: valiokuntahuone E 414, Eduskuntatalo (A-sisäänkäynti)

Asia: HE 11/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajokorttilain muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+11/2026

Suomen Liikennelääketieteen yhdistys (SLLY) kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntoa koskien HE 11/2026 Ajokorttilain muutosta.

Yhdistys antoi lakia valmisteluvaiheessa asiantuntijalausunnon päiväyksellä 12.12.2025, joka on otettu huomioon lainvalmistelussa.

Valtakunnallisen liikenneturvallisuusstrategian tavoite on, ettei kukaan kuole tai loukkaannu liikenteessä. Tämä on visio, johon myös Liikennelääketieteen yhdistys uskoo. Sen saavuttamiseksi tarvitaan lakeja, jotka edistävät liikenneturvallisuutta. Viime vuosina tässä ei onnistuttu. Tämä lakiuudistus toivottavasti muuttaa suuntaa ja se luo pohjaa tulevalle suuremmalle lainvalmistelulle

Yhdistys kannattaa lainmuutosta, jolla on tavoite parantaa nuorten kuljettajien liikenneturvallisuutta~~,~~

Yhdistys painottaa tässä pyydetyssä lausunnossa liikennelääketieteellistä näkökulmaa ja nostaa esiin nuoren ajoterveyden merkityksen. Kuljettajan terveys on keskeinen tekijä ajosuorituksessa. Kuolemaan johtaneissa liikenneonnettomuuksissa onnettomuuden aiheuttaneista nuorista noin 40 %:lla on ollut jokin taustasairaus. Tämäkin viittaa, että nuorten ajoterveyttä ei ole arvioitu asianmukaisesti.

Nuoruudessa tapahtuu fysiologisesti aivorakenteiden kypsymistä aikuisen aivoihin murrosiästä lähtien. Kehitys jatkuu aina 25–30 -vuotiaaksi. Nuorilla, joilla on kehityksellisiä häiriöitä, on useamman vuoden viive kehityksessä verrattuna samanikäisiin. Tämä kehityksellinen eroavaisuus näkyy impulssiherkkyytenä, riskinottotaipumuksena sekä tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen säätelyn vajavaisuutena. Alaikäisten kuljettajien määrän lisääntyminen on näkynyt poliisien tilastoissa liikennerikkeiden kasvuna, liikenneonnettomuuksina ja kuolemaan johtaneina onnettomuuksina, joissa yhä useammin nuoren kuljettajan kanssa on menehtynyt matkustajia.

Vuonna 2018 luovuttiin lääkärinlausunnosta R1-ajokorttien kohdalla ja ensimmäistä ajokorttiaan hakeva vakuuttaa itse terveydentilansa. Lääkärinlausunto ajoterveydestä tulee hankkia vain, jos hakijalla on Traficom:n ohjeissa mainittu tekijä tai sairaus.

Kliinisessä työssä havaitsemme, että varsin usea ilmoittaa vilpillisesti terveystietonsa eikä Traficom ei pysty tarkistamaan asiaa. Traficomin mukaan 95 % lausunnoista tehdään omavakuutusmenettelyllä. Luku on ristiriidassa lääketieteellisen tiedon osalta. Monien ajoterveyteen vaikuttavien sairauksien

Suomen Liikennelääketieteen Yhdistys

osalta esimerkiksi pelkästään ADHD:n esiintyvyys on väestössä 5-8%, nuorilla noin 10%, ja oppimisvaikeuksien esiintyvyys on noin 10-15%. Sairauksia ei ilmaista omavakuutuksessa rehellisesti.

Terveydenhuoltolain 22§ muutos keväällä 2025 on johtanut siihen, että muitakaan kuin ikään liittyviin tarkastuksiin liittyen ajoterveyslausuntoja ei kirjoiteta julkisessa terveydenhuollossa, vaikka lääkärien velvollisuus arvioida ajoterveyttä kaikilla vastaanotoilla ja ilmoitusvelvollisuus eivät muuttuneet. Ilmoitusvelvollisuus ei tavoita nuoria siinäkään määrin kuin työikäisiä ja iäkkäitä. Taloudelliset leikkaukset sosiaali- ja terveyspalveluihin heijastuvat selvästi liikenneturvallisuuteen. Vastaanottoja on tarjolla harvemmin ja lyhytkestoisina, jolloin ajoterveysarvio jää vastaanotoilla toissijaiseksi ja esimerkiksi ajoterveyden kannalta oleellisten lääke- ja terapiahoitojen seuranta vajaaksi. Liikennelääketieteen yhdistys esittää, että pakollisessa 8. luokan terveystarkastuksessa otetaan jatkossa kantaa ajoterveyteen sen hetkisen terveydentilan perusteella. Kyseinen terveystarkastus kattaa koko ikäryhmän, joka on tuossa vaiheessa M- ja T-kortti-iässä ja pian B-kortti-iässä, sekä hakeutumassa toisen asteen koulutuksiin, joissa ajokorttimahdollisuuksilla on merkitystä.

Liikennelääketieteen yhdistys esittää, että lakiin kirjataan sanktio omailmoituksessa vilpillisesti annettuun todistukseen ajokortin hakijan terveydentilasta. Alaikäisten osalta sanktio koskee myös huoltajia. Esitys on linjassa niiden sanktioiden kanssa, joita lakiehdotus sisältää (vilppi kuljettajantutkinnossa, nuoren kuljettajan ajaminen yöaikaan ja nuoren kuljettajan tunnuksen käyttämättä jättäminen).

Liikennelääketieteen yhdistys esittää nuorille kuljettajlle tiukempaa promillerajaa. Nuorille kuljettajille suosittelemme alkoholin osalta promillerajaksi 0 kahden ensimmäisen vuoden ajaksi, jolloin muutenkin on tiukempi seuranta-aika. Päihtyneenä nuoren impulsiivisuus ja riskinotto korostuvat entisestään ja harkintakyky on erityisen heikko.

Kannatamme esitystä, ettei ajolupaa voisi saada, jos on ajokiellossa. Lääketieteellisesti ajoluvan siirron perusteena voisi olla myös alaikäisenä säilöönotot, päihderikokset ja väkivaltarikokset. Nämä usein liittyvät aivojen kypsymättömyyteen, mutta voivat viitata myös yleiseen piittaamattomuuteen yhteiskunnan säännöistä ja alkaviin muihin persoonan häiriöihin, joilla puolestaan on yhteys liikennerikkomusten ja -onnettomuuksien esiintyvyyteen.